

Međunarodno tržište drvnih proizvoda u I polugodištu 1986.

INTERNATIONAL TIMBER MARKET IN THE FIRST SIX MONTHS 1986

Prof. dr Dušan Oreščanin
Beograd

UDK 630*7

Izšpjec: 25. kolovoza 1986.
Prihvaćeno: 5. rujna 1986.

Stručni rad

S a ž e t a k

Izvesno ekonomsko oživljavanje, naročito oživljavanje stambene izgradnje u SAD-a, dovelo je do rasta potrošnje proizvoda od drva, što je za posledicu imalo i rast cena.

Rast nije bio jednak u svim regionima i za sve proizvode. Švedani i Finci su počeli prodaje već u IV kvartalu 1985. g. i početkom 1986. g. prodali su sve raspoložive količine za isporuku u I kvartalu. Krajem 1985 g., zbog malih zalih povećane su cene piljene građe jele/smrče. Cene borovine ostale su čvrste. U toku polugodišta rasle su cene i građe jele/smrče i nekih specifikacija borovine.

Teškoća je bilo samo u prodaji građe V i VI kl. Potražnja je često bila manja od ponude. Austrijanci su imali teškoća u prodajama u toku celog polugodišta. Sovjeti su svojim prvim ponudama u Evropi dali značajan doprinos stabilizaciji tržišta. U prvoj ponudi, koja je podnesena krajem januara u Velikoj Britaniji, cene građe bora su korigovane na niže, a cene jele/smrče ostale nepromenjene. U drugim ponudama cene su nešto korigovane na više, naročito građe jele/smrče. Potražnja u SAD-a bila je visoka, što je dovelo do rasta cena i u Kanadi i u SAD-a.

Potražnja piljene građe lišćara i iz umerene i iz tropske zone bila je dobra, a cene čvrste. Do poremećaja i fluktuacije cena dolazilo je na tržištu u Jugoistočnoj Aziji. Ponuda i potražnja u Zapadnoj Africi bile su uglavnom uravnotežene.

Pad kursa dolara uticao je na kretanje trgovine šperpločama i panelpločama. Cene su uglavnom rasle, pa i ploča u Jugoistočnoj Aziji. Rasle su i cene ploča iverica i vlaknatica.

U II kvartalu došlo je do oporavka na tržištu celuloze. Tržište papira bilo je stabilno u celom polugodištu, a cene uglavnom čvrste.

Ključne reči: ponuda i potražnja drvnih proizvoda — izgledi u međunarodnoj trgovini — piljena građa — drvene ploče — celuloza i papir.

S u m m a r y

A certain economic revival particularly the revival in the housing construction in the United States led to increased consumption of lumber. It resulted in increase in prices of all wood products. The growth has not been equal in all regions and for all products. The Swedes and the Finns have started with their sales yet in the fourth quarter 1985 and at the beginning of 1986 and have sold all available quantities for shipment in the first quarter 1986.

By the end of 1985 as the fir/spruce sawngoods stock was running low the prices moved up. The prices of pine sawngoods remained firm. During the first six months also the prices of fir/spruce sawngoods and of some specifications of pine sawngoods have been rising. Difficulties were experienced only in the sales of V and VI quality sawngoods. The demand has been often lower than the supply. The Austrians have been experiencing the problems in sales during the entire 6th months period. The Soviets in their initial offers to Europe have given a significant contribution to stabilization of market.

In the first offer by the end of January submitted to Great Britain the prices of pine sawngoods have been corrected downward and the prices of fir/spruce sawngoods remained unchanged.

In other offers the prices have been corrected upward, especially for fir/spruce sawngoods. The increase in demand in the United States led to increase in prices in Canada and in the United States.

The demand of deciduous sawngoods from moderate and tropical zones has been satisfactory and the prices firm. Disturbances and the fluctuation of prices occurred more often on the market of South-East Asia. The demand and supply in West Africa were mainly equalized.

Fall of dollar rate had also an influence on the sales of plywood and blockboard. The prices have been mainly rising up, as well as the prices of boards in South-East Asia. The prices of chipboards and fiberboards advanced as well.

In the second quarter there was a recovery on the woodpulp market. The paper market was stable in the whole first half-year and the prices firm.

Key words: demand and supply of wood products — prospects in the international trade — sawngoods — boards — woodpulp and paper.

(A. M.)

1. OPŠTA EKONOMSKA SITUACIJA

Prva polovina 1986. g. bila je karakterisana usporavanjem privrednog rasta u SAD-a, blagim rastom u ostalim zemljama tržišne ekonomije i usporavanjem stope inflacije. Prosečna stopa privrednog rasta obe vrste ekonomije kretala se oko 3 odsto, ili nešto vi-

še nego u istom periodu prethodne godine. Stopa rasta u zemljama tržišne privrede iznosila je 2,8 odsto, a u zemljama u razvoju 2,2 odsto. Stopa rasta u II kvartalu u SAD-a pala je na svega 0,6 odsto. Inflacija je u padu u svim zemljama (izuzetak je bila Jugoslavija). Ona je, npr. u Švajcarskoj, imala negativan rast (0,5 odsto), u SAD-a je iznosila 1,9 odsto itd. Deflaciona politika potkopala je rast zemalja u razvoju, čime se dovodi u pitanje stabilnost svetske ekonomije. Postoji čak strah od nove recesije u SAD-a

2 TRŽIŠTE DRVNIH PROIZVODA

2.1. Piljena građa četinara

Dogovoreno ograničenje proizvodnje u nekim zemljama (Skandinaviji, Austriji) dovelo je već u II polугоđu 1985. g. do uravnoteženja ponude i potražnje. To se naročito odnosilo na piljenu građu jele/smrče. Prodaje za I kvartal 1986. g. pčete su već u kasnu jesen 1985. g. Početkom 1986. g. Šveđani i Finci prodali su sve raspoložive količine za isporuku u I kvartalu. To im je omogućilo da poviše cene građi jele/smrče. Cene borovine ostale su nepromenjene ali čvrste. No tržište piljene građe je, kao i uvek, bilo otvoreno posle podnošenja prve sovjetske ponude na britanskom tržištu. Ona je podnesena početkom treće dekade januara. Tada je ponuđeno 250.000 m³ građe bora i 100.000 m³ jele/smrče. Cene borovine su korigovane na niže a jele/smrče ostale su nepromenjene. Prosečne cene borovine, u/s, 175 mm, iznosile su 158 a jele/smrče 102 funte za m³, CIF. U odnosu na prvu ponudu iz februara 1985. g., cene borovine su snižene za 6 odsto. Ovakav sovjetski potez bio je znak poverenja u stabilnost tržišta. Odziv uvozaika bio je iznad očekivanja, i prodato je oko 800.000 m³. Istovremeno, ili nešto kasnije, Sovjeti su poslali svoje prve ponude i na ostalim tržištima u Zapadnoj Evropi.

Krajem februara su podneli svoju prvu ponudu u SR Njemačkoj. Ponudili su 150.000 m³ građe jele/smrče. Cene su bile sledeće za m³, CIF, u DM:

	1986	III/85	XII/85
Kvalitet u/s			
200 mm	355	318	375
10—175 mm	355	317	335
IV kl. sve debljine i s. r. ne	300	290	335
V kl. sve debljine	255	243	282

Ova ponuda je u punoj meri pratila razvoj cena u Skandinaviji. Cene nisu sasvim uporedive jer je u toku 1985. g. došlo do promene kursa DM. Prema jednom obračunu cena, odnosno poređenju kurseva, cene su efektivno više nego cene u martu 1985. g. za kvalitetu u/s, 40 × 100, oko 8 odsto, a ostalih specifikacija, u/s, 11,7 — 11,9 odsto, IV kl. 6,8 odsto a V kl. 5,1 odsto.

U svojim prvim ponudama u Francuskoj, Holandiji, Danskoj, Sovjeti su kod pojedinih specifikacija izvršili manje korekcije cena na niže. U Francuskoj su one bile znatno niže nego u prvoj ponudi 1985. g. Upravo cene jele/smrče, u/s, ostale su nepromenjene, IV kl. povišene za oko 4 odsto, borovine, u/s, smanjene za 8,7 odsto, IV kl. za 17,3 odsto, V kl. za 12,1 odsto.

U svojoj drugoj ponudi u Velikoj Britaniji, koja je usledila 2. maja, cene su blago povišile, naročito cene piljene građe jele/smrče. Najveći deo promena cena bio je posledica promene kursa švedske krune. Upravo cene su povišene od 0,6 do 2,5 odsto, odnosno cene građe jele/smrče su povišene za sve sortimente a građe bora/ariša ostale su gotovo nepromenjene. Cene su bile sledeće u funtama za m³, CIF: bor/ariš, u/s, 159 (158), IV kl. 103 (103), jela/smrča, u/s 104 (102), IV kl. 99 (97), mešano V kl. 82 (80). — cene iz prve ponude su u zagradama. Ponuđeno je 200.000 m³, od čega 80.000 m³ jele/smrče.

I ova druga sovjetska ponuda je dobro prihvaćena. Povišenje cena građe jele/smrče je očekivano zbog rasta skandinavskih cijena. Na osnovu prve i druge ponude, Sovjeti su u Velikoj Britaniji prodali 1,3 miliona m³, što je za oko 30 odsto više nego prošle godine.

Sovjeti su povišili cene i u drugim ponudama na ostalim tržištima. Tako su u svojoj drugoj ponudi u Francuskoj ponudili 60.000 m³ za isporuku u IV kvartalu 1986. g. Cene građe jele/smrče, u/s, povišene su za 30 a IV kl. i građe bora za 32 fr. franaka po m³ u odnosu na cene iz prve ovogodišnje ponude. Cene ostalih standardnih sortimenata ostale su nepromenjene. Kao i ostale sovjetske i ova je ponuda dobro prihvaćena.

Sovjeti su u prvom polугоđu postavili cene koje su sasvim bile prilagođene odnosu ponude i potražnje, a bile su konkurentne skandinavskim i kanadskim. Zbog toga su, ukupno uzevši, prodali više nego u I polугоđu prošle godine. Pad cena petroleja i nesreća u Černobilu izazvali su nestašicu deviza. Zbog toga su nastojali da u Italiju prodaju što više preko luke Novorosijsk. Da bi postigli cilj od 500.000 m³, u julu su snizili cene koje su postavili u I polугоđu, za 130 šilinga po m³, linearno za sve sortimente. Ovim sniženjem cena Sovjeti su onemogućili konkurenciju Skandinavaca u Italiji u piljenoj građi bora. I pored nižih cena, austrijska građa je ostala atraktivnija zbog povoljnijih specifikacija i otpadanja troškova akreditiva.

Pre sniženja sovjetske cene FOB Novorosijsk bile su:

SORTIMENAT	u/s	I/IV šilinga za 1 m ³	IV	V
Smrča, uska, 18/24 mm				
10 cm široka		2000		1800
38/75 mm		2000		1700
Smrča, široka				
17/78 mm, 12 cm i šire	2250		2100	1750
Borovina, široka				
18/78 mm, 12 cm	3400	2300	2640	1750

Šveđani su imali uspješnije prodaje nego u isto vreme godinu dana ranije. Do kraja polugođa prodali su sve raspoložive količine za isporuku u III kvartalu. Znatne količine su prodane i za IV kvartal, naročito u Veliku Britaniju. S prodajama se nisu žurili jer očekuju dalji rast cena u toku jeseni.

Cene su u I polugođu postepeno rasle. Švedski pilari su početkom leta tražili sledeće cene za m³, FAS, u švedskim krunama: jela/smrča, u/s, 1220—1250, kako od pile pada 1130—1150. V. kl. 1020—1040, borovina, u/s, 175 mm 1750, 75 × 200 mm 1800.

Ponuda građe V i VI. kl. bila je izrazito veća od potražnje. Cene V. kl. iznosile su 1150—1250, VI kl. 900—1000. U stvari poslednjih meseci cene borove građe su stagnirale, a jele/smrče rasle. Cene popularnog sortimenta Knoty Pine bile su u padu i iznosile su 1200—1250 šv. kr.

Finci su, takođe, bili rasprodali sve količine raspoložive za isporuku u III kvartalu. Izuzetak je bila piljena građa V i VI kl. I oni su se ustezali od prodaje za IV kvartal u očekivanju rasta cena. I pored uspeha u prvim mesecima, finske prodaje za I polugođe bile su manje nego u istom periodu 1985. g. No izvoznici očekuju da će u toku jeseni nadoknaditi izgubljeni. Početkom leta za piljenu građu jele/smrče, kako od pile pada, tražili su 1120—1130 šv. kr. za m³, FAS. Za istu građu kod prodaje u SR Njemačku tražili su 365 DM. Finci su prodali manje nego prošle godine zbog pada izvoza u zemlje Mediterana i Bliskog istoka.

Između posednika šuma i industrije za preradu drva zaključen je 15. IV 1986. trogodišnji ugovor o snižavanju cena borovine na panju za 15 odsto a smrčevine za 5 odsto u odnosu na prethodnu godinu. Cene borovog celuloznog drveta snižene su za 3, a smrčevog za 4 finske marke po m³. U drugoj i trećoj godini trajanja ugovora cene će se prilagodavati izvoznim cenama piljene građe i celuloze i papira.

U prvoj polovini 1986. g. zatvoreno je 7 velikih pilana. Očekuje se da će do kraja godine prestati s radom 50 pilana, ukupnog kapaciteta od oko 600.000 m³ oblovine.

Tržište u Velikoj Britaniji bilo je vrlo aktivno zbog žive stambene izgradnje. U toku jeseni uvoznici će potrebne količine za IV kvartal nabaviti u Skandinaviji, Kanadi i zemljama Istočne Evrope. Nabavke u SSSR-u su završene. Svi dobavljači građe jele/smrče povisili su cene. Cene borovine ostale su uglavnom stabilne.

Situacija na tržištu u Južnoj Evropi bila je drugačija. Izvoz iz Austrije bio je za oko 1 odsto manji od prošlogodišnjeg. Zbog sniženja cena petroleja i pada kursa dolara pao je izvoz u zemlje Bliskog istoka (uglavnom Saudijsku Arabiju) i Italiju. Pad bi bio veći da nije bilo snažnog porasta izvoza u Alžir i Libiju.

U prvih 5 meseci izvezeno je iz Austrije 1,4 miliona m³, što je bilo za 1 odsto manje nego u istom periodu prošle godine ili 9 odsto manje od petogodišnjeg proseka. Izvoz u Italiju pao je za 4 odsto. Izvoz u SR Nemačku porastao je za 12 odsto, Švajcarsku za

4 odsto. Izvoz u Veliku Britaniju i Holandiju je pao. Izvoz u prekomorske zmlje porastao je za 3 odsto zbog rasta izvoza u Alžir (za 6 puta) i Libiju (za 7 puta). Izvoz u Saudijsku Arabiju pao je za 20 a u Kuwait za 30 odsto.

Pad izvoza i nagomilavanje zaliha na pilanama prisililo je velike pilane na dogovorno smanjenje proizvodnje. U sledećih 12 meseci smanjiće proizvodnju za 10—12 odsto. Nadaju se da će na taj način uravnotežiti ponudu i potražnju.

Izvozne cene koje su postizane u Italiji često su menjane i stalno su bile pod pritiskom. Osnovni razlog za to je međusobna konkurencija austrijskih izvoznika. Negativno na razvoj austrijskih cena u severnim delovima Italije delovala je i čehoslovačka konkurencija. Građa iz Čehoslovačke po nižim cenama uvožena je direktno, ili je najprije uvezena u Austriju i tamo manipulirana.

Doduše Čehoslovaci su u toku I polugođa u Italiji dva puta povisili cene za po 2 1/2 odsto, ali su posle sovjetskog snižavanja cena morali da ih početkom II polugođa vrata na polazni nivo. Austrijske cene u Italiji početkom leta, fco granica Brenner, za m³ u šilinzima bile su sledeće: široka 0/III kl., suva, 3400, sveža 3200, III kl. 2500—2700, III/IV kl., centimetarska, 16 cm, 2000, 23 mm 1900, IV/V kl. 23 i 28 mm 1650—1750, III/IV kl., uska 1900—2050, IV/V kl., suva 1750, sveža 1650.

Pad cene petroleja i kursa dolara i rat između Irana i Iraka smanjio je prihode zemalja proizvođača petroleja. Zbog toga je smanjena građevinska delatnost pa i potrošnja građe četinarara. Pad kursa dolara najviše je pogodio izvoznike iz Austrije i Skandinavije, jer su postali manje konkurentni izvoznici- ma iz zemalja koje prodaju u dolarima (zemlje Istočne Evrope, SSSR, Chile, Kanada).

Izvoznici iz Kanade imali su najbolji uspeh u poslednje 3 godine i u pogledu cena i prodanih količina. Glavni uzrok je visoka stambena izgradnja u SAD-a.

Početkom II polugođa međunarodno tržište piljene građe četinarara bilo je prilično izbalansirano. Pošto su veliki uvoznici nabavili ono što im je bilo potrebno, a izvoznici ograničili ponudu, zavladao je mir na tržištu. Ponovo će tržište oživetiti u septembru i oktobru.

2.2. Piljena građa lišćara

Tržište piljene građe lišćara, vrsta iz umerene i tropske zone, bilo je nešto mirnije nego tržište rezane građe četinarara.

Potražnja hrastovine i bukovine dobrog kvaliteta bila je dobra. U prvom kvartalu pilanari u SR Nemačkoj su bili ubeđenja da neće moći da zadovolje zahteve svojih stalnih kupaca.

Najznačajniji uvoznik građe lišćara, vrsta iz umerene zone, ostala je i dalje Italija. No uvoz ima tendenciju pada. To se odnosi i na trupce i piljenu građu. Npr. trupaca vrste iz umerene zone uvezeno je 1980. g. 1,5 miliona m³ a 1985. g. 1,2 miliona m³. U 1985. g. jako je porastao uvoz trupaca iz Francuske

zbog obimnih vetroloma. Uvezeno je 482.000 m³ ili za 56 odsto više nego 1980. g. Iz Jugoslavije, koja je zauzimala drugo mesto, uvezeno je 283.000 m³ ili za 43 odsto manje nego 1980. g. Na trećem mestu je bila Švajcarska sa 202.000 m³, što je za 36 odsto manje, a na četvrtom Austrija sa 134.000 m³, ili za 52 odsto manje nego 1980. g.

Italija je u 1985. g. uvezla 716.000 m³ građe iz umerene zone što je za 18 odsto manje nego 1980. g. Na prvom mestu je bio uvoz bukvine (381.000 m³), onda hrastovine (174.000 m³). Iz Jugoslavije je uvezeno više od polovine (380.000 m³), ili za 20 odsto manje nego 1980. g. Iz Francuske je uvezeno 74.000 m³, ili za dvostruko više nego u 1980. g. Uvoz iz SR Nemačke je dostigao 36.000 m³. Iz Austrije uvezeno je 51.000 m³ ili za 41 odsto manje nego 1980. g.

U I polугоду 1986. g. uvoz u Italiju je blago porastao, ali nije bilo značajnijih promena u odnosu među snabdevačima. Francuska i SR Nemačka su zadržale svoje pozicije. Italijanski uvoznici smatraju da će jugoslavenski izvoznici gubiti učešće na tržištu, zbog toga što su se vratili na način trgovanja iz vremena Austro-Ugarske, odnosno velik broj malih izvoznika izbegava trgovce i zaključuje poslove direktno sa malim italijanskim proizvođačima.

Zbog oživljavanja u industriji nameštaja, potražnja hrastovine dobrog kvaliteta bila je visoka. To su u prvom redu iskoristili izvoznici iz SAD-a. Pad proizvodnje u SAD-a, kao posledica slabije potražnje u 1985. g., i rast domaće potražnje doveo je do rasta cena. No taj rast je bio više nego kompenziran padom kursa dolara.

Na taj je način hrastova građa iz SAD-a, zbog cena na evropskom tržištu, bila atraktivnija nego u 1985. g. Potražnja je naročito porasla u Velikoj Britaniji, Holandiji i SR Nemačkoj. Početkom jula cene u dolarima su bile ove, CIF, za 1000 board stopa: beli hrast, 4/4", FAW 1200—1260, crveni hrast 1180—1240, kvalitet Comsels, 4/4", beli hrast 650—750, crveni hrast 750—850. Razlika u cenama građe kvaliteta Comsels bila je prilična, zavisno od toga da li je građa veštački sušena ili nije.

Bila je visoka i potražnja piljene građe trešnje, jasena i javora. Cene građe, 4/4", za 1000 board stopa, CIF evropske luke bile su sledeće u dolarima: crna trešnja 1050—1100, jasen 1040—1060, javor 800—850.

Kod svih vrsta izvožena je građa uglavnom kvaliteta FAS. Domaće cene na nemačkom tržištu su stagnirale u toku I kvartala, jer je i potražnja bila slabija. Tada su cene kladarki I kl., jednu i po godinu odležane (prirodno sušene), 3b, prodavane po 1250 do 1300 DM, 4. deb. kl. 1400—1500, 5. deb. kl. po 1500—1600. Građa za ramove prodavana je po 600—700 DM, a frize po 300—340 DM za m³, fco pilana. Zbog mode u industriji nameštaja, bila je dobra potražnja javora i breze.

U toku II kvartala cene su porasle za oko 50 DM po m³. Rast bi, verovatno, bio i viši da nije bilo konkurencije američke hrastovine.

Na jesenjim licitacijama u Francuskoj cene trupaca dobrog kvaliteta porasle su za 5—10 odsto. Naj-

više su porasle cene furnirskih trupaca. Cene trupaca slabijeg kvaliteta ostale su nepromenjene ili su blago snižene.

Pošto je moda rustikalnog nameštaja u prolazu i potražnja hrastove građe prešla je svoj zenit. Potražnja svetlijih vrsta hrasta je i dalje visoka, zbog mode svetlog nameštaja. Zbog toga je porasla i potražnja građe jasena i javora.

Potražnja bukove građe bila je zadovoljavajuća, ali ponuda suve građe dobrog kvaliteta nije zadovoljavala potražnju. Zbog mode svetlog nameštaja, porasla je potražnja u industriji nameštaja. Proizvođači nameštaja u Velikoj Britaniji ponovo u većoj meri upotrebljavaju bukovinu. Doduše, bukovina je uvek bila popularna u Velikoj Britaniji, ali je zbog nedostatka ponude i visokih cena delom zamenjena vrstama iz tropskog regiona. To se dogodilo u vreme kada je Jugoslavija gotovo prestala da izvozi bukovu građu u Veliku Britaniju zbog pretežne orijentacije na italijansko i egipatsko tržište. Ta orijentacija je dovela do pada kvaliteta proizvodnje. Jugoslavija više nije izvoznik bukovine visokog kvaliteta (parene i okrajčene, tanjih dimenzija), te zbog toga i nema šta da nudi u Velikoj Britaniji i zemljama Zapadne Evrope.

Zbog obimne stambene izgradnje i žive aktivnosti u industriji nameštaja, potražnja u Velikoj Britaniji bila je živa. To su najviše iskoristili izvoznici iz SR Nemačke i Francuske. Nakon izvesnog zastoja u I kvartalu, u II kvartalu je porasla potražnja u Španiji. Pošto su izvoznici iz SR Nemačke imali teškoća u transportu zbog nedostatka povratnog tereta, to su iskoristili izvoznici iz Francuske. U martu nemačke cene bukove građe bile su sledeće fco pilana u DM za m³: građa za izvoz A kl. 320—430 DM, B kl. 330—360 DM, a građa za palete 265—270 DM. U maju su cene parene neokrajčene građe A kl. za domaće tržište iznosile 600 DM fco pilana, A/B kl. za domaće tržište 400—420 DM, a za izvoz u Španiju 420—440 DM. U Skandinaviju su prodavali neokrajčenu neparenu građu B/C kl. po 280—310 DM.

Zbog povećane potrošnje u industriji nameštaja, Nemci su povećali izvoz bukovine u Švedsku i Finsku. Krajem polугода je oslabila potražnja na domaćem tržištu, ali su porasle prodaje za izvoz u Španiju, Veliku Britaniju i Skandinaviju. Nemci se nadaju da će u 1986. g. izvesti u Španiju 120.000 m³, Veliku Britaniju 40.000 m³, Italiju 35.000 m³, Holandiju 30.000 m³ i Dansku 10.000 m³. Potražnja bukove građe u Egiptu ostala je na nivou iz 1985. god.

U prvom kvartalu zalihe i trupaca i građe tropskih vrsta lišćara pale su na minimum, i uvoznici su morali da kupuju. Ipak uvoznici su kupovali s kraćim rokovima isporuke. Kupovanje s dužim rokovima nije imalo ni smisla, jer izvoznici, kada porastu cene, jednostavno izbegavaju da realizuju ugovore zaključene po nižim cenama, pozivajući se uglavnom na višu silu.

Tržište u Jugoistočnoj Aziji bilo je stalno nejasno. Monsunske kiše su bile obilne i produžene, što je smanjilo proizvodnju piljene građe. Izvoznici su to iskoristili da povise cene i da izbegnu isporuke na osnovu ugovora zaključenih po nižim cenama. Krajem

polugoda. cene građe merantija, CIF evropske luke, iznosile su za četvrtake $3 \times 8''$, KD, 1200 malezijskih dolara ili 1100 singapurskih dolara za load. Cene ramina kretale su se između 1000 i 1200 mal. dolara za load. Jedino su cene keruinga bile pod pritiskom zbog veće ponude od potražnje.

Ponuda i potražnja u Zapadnoj Africi bila je prilično izbalansirana. Čak ni potražnja sipoa nije bila veća od ponude, a porasla je i potražnja tzv. sekundarnih vrsta.

2.3. Furnir

I pored visoke potražnje u industriji nameštaja, industrija furnira, u nekim zemljama, dolazila je u povremene teškoće. Nemci, kao najveći proizvođači u Evropi, nisu bili zadovoljni cenama koje su postizane na tržištu. Posle pada kursa dolara konkurencija izvoznika iz SAD-a postala je oštrija. Doduše pale su i cene furnirskih trupaca uvezenih iz SAD-a. Polovinom polugoda ponuda furnira srednjeg i slabijeg kvaliteta bila je veća od potražnje, jer je fabrikama i trgovcima bio potreban novac na nove nabavke. Potrošači furnira su zahtevali niže cene furnira jer su bili svesni posledica nižeg kursa dolara. Pored toga, na tržištu se pojavio Brazil s hrastovim furnirom proizvedenim iz trupaca uvezenih iz SAD-a. Pored svega toga, ponuda furnira dobrog kvaliteta bila je ograničena u toku celog polugoda, a cene čvrste. Zbog niskog kursa dolara, cene furnira američkog belog i crvenog hrasta bile su za 10 odsto niže od prošlogodišnjih.

Pred kraj polugoda cene furnira bile su sledeće u DM za m² fco skladište uvoznika ili proizvođača: furnir belog hrasta, kvaliteta za sobe za spavanje, 5—5,50, za dnevne sobe 3,50, tzv. korpusni furnir 1,50, za ploče 3—3,20, vrata 4,50. Cene furnira crvenog hrasta bile su niže i iznosile su: za sobe za spavanje 3,20, dnevne sobe 2,20—2,40, korpusni furnir 1—1,40, za vrata, 2,20—2,30 i ploče 2 DM za m².

Cene furnira evropskog hrasta ostale su nepromenjeno čvrste. Doduše cene furnirskih trupaca su ostale na približno istom nivou kao i prošle godine, ali je prosečan kvalitet znatno snižen.

Cene furnira američke crne trešnje iznosile su 6,50 — 7 DM za sobe za spavanje i 4—5 DM za dnevne sobe i 2 DM za unutrašnje furniranje. Cene furnira evropske trešnje za sobe za spavanje iznosile su 13—15 DM a za dnevne sobe 10—12 DM, parene bukovine 2—2,50.

Potražnja furnira mahagonija, odnosno crvenih afričkih vrsta, bila je stalno zadovoljavajuća, a cene su imale tendenciju blagog rasta. Bila je dobra i potražnja furnira četinarara, naročito smrčevog.

Hrastov furnir je i dalje ostao najtraženija vrsta koja se ne može masovno zameniti u proizvodnji nameštaja veće vrednosti.

2.4. Ploče

2.4.1. Šperploče

U toku I kvartala potražnja svih vrsta bila je neočekivano dobra. Bilo je vrlo živo zaključivanje na

osnovu bescarinskog kontingenta raspodeljeno u okviru zemalja članica EEZ-e. Upravo najviše prodaja šperploča četinarara iz Severne Amerike izvršeno je u okviru bescarinskog kontingenta. Kontingent je u celini iscrpen 8. aprila. Rast domaće i uvozne potražnje doveo je do rasta cena u Severnoj Americi. No zbog pada kursa dolara, cene u Evropi nisu porasle. Iscrpljenje bescarinskog kontingenta omogućilo je Francuzima da zadrže svoje cene borovih ploča. No pad kursa dolara primorao ih je da snize cene gabon-ploča zbog konkurencije ploča iz Jugoistočne Azije. Pošto su Francuzi još u februaru rasprodali prekomorne zalihe, pokušali su još u maju da ponovo povise cene, što im je u junu i uspelo. Ipak, zbog toga što je firma »Isorey« zbog likvidnosti smanjila cene gabon-ploča, cene ploča od 4 mm kretale su se od 5—5,50 DM za m². Ove cene su još uvek bile znatno više od cena ploča iz Jugoistočne Azije.

Proizvođači iz Jugoistočne Azije vrše sve veći pritisak na tržištu šperploča. Ranije su najveći proizvođači iz tog regiona bili Južna Koreja, Taiwan i Filipini. Sada sve veći izvoznik postaje Indonezija. Kapaciteti u Indoneziji su 1983/84 iznosili 4,7 miliona m³, a korišteni su svega 53,1 odsto. U stvari 1984. g. Indonezija je imala 94 fabrike, 27 ih je bilo u gradnji, za dalje 34 je bila izdata dozvola, a bio je podnet zahtev za gradnju još jedne. Sve te fabrike zajedno će imati kapacitet od 7,73 miliona m³. Pored toga, radilo je 17 fabrika panelploča, 2 su bile u gradnji a odobrena je gradnja ili su bili podneti zahtevi za daljih 53. Ukupan kapacitet svih iznosiće 546.000 m³.

U 1984. g. Indonezija je izvezla 1,1 miliona m³ šperploča. Paralelno s proizvodnjom porastao je i izvoz u 1985. g. i prvom polugodu 1986. g. U nastojanju da dobiju što veće učešće na tržištu, Indonežani nastoje da drže niže cene. Svi proizvođači u Jugoistočnoj Aziji koristili su rast potražnje, naročito u SAD i postepeno povišavali cene u toku polugoda. Na kraju polugoda cene su u proseku iznosile cene po KOMASI listi umanjene za 20 posto. I pored povišenja cena u dolarima, one nisu povišene u Evropi zbog nižeg kursa dolara. Upravo razlika između cena francuskih gabon ploča i ploča iz Jugoistočne Azije postajala je sve veća. Cene ovih ploča u Evropi iznosile su u junu 4 DM za m², za ploče od 4 mm, prema cenama od 5—5,50 DM za gabon ploče ili 4,80 DM za italijanske ceiba ploče. Praktički gabon ploče su kupovane samo u dimenzijama u kojima se nude ploče iz Jugoistočne Azije.

Finci nisu imali teškoća sa plasmanom svojih ploča. Imali su nameru da cene povise za 5 odsto 1. januara. No zbog otpora tržišta, to su učinili tek početkom aprila. Tada su cene oplemenjenih ploča povisili za 5 odsto a neoplemenjenih za 3 odsto. Sledeće povišenje od 3 odsto za oplemenjene ploče izvršili su 1. jula.

2.4.2. Ostale ploče

U Severnoj Americi, kao zamena za šperploče četinarara, raste tražnja waferboard ploča. Od ukupne proizvodnje svih vrsta ploča, koja iznosi oko 20 mi-

liona m³, oko 4 miliona otpada na ove ploče. Raste i tražnja OSB ploča (oriented straight board), koje, za razliku od waferboard ploča, imaju vlakna u jednom smeru i za 50 odsto veću čvrstoću od šperploča četinarara. Pored toga su jeftinije od šperploče. U Evropi su u 1986. g. bile u pogonu dve fabrike ovih ploča (Velikoj Britaniji i Francuskoj). No kako se ove ploče u Evropi malo koriste u građevinarstvu, ne treba očekivati njihov brzi razvoj. Nadati se je da Jugoslaveni neće nastojati da budu pioniri u evropskoj proizvodnji ovih ploča kao kod MDF ploča.

Potražnja ploča iverica bila je bolja nego u I polugođu 1985. g. Upravo tražnja je bila dobra počevši od novembra 1985. g. pa do kraja aprila 1986. g. U maju je došlo do usporavanja potražnje, a situacija krajem juna bila je posve nejasna. Posle nekoliko povišenja, cene u aprilu bile su sledeće u DM za m²: ploče od 19 mm, E 1 6,20—6,30 DM (u jesen prošle godine 5,70—5,80), belih ploča 8 DM a dekorativnih 10—11,5 DM. Kasnije su cene povišene, i pred kraj I polugođa u severnim delovima SR Nemačke cena ploča E 1 do 19 mm iznosila je 6,70—7,0 DM. Zbog konkurencije izvoznika iz Švajcarske, Austrije i Francuske cene u južnim delovima SR Nemačke bile su niže za 0,30 DM za m². Cene fenoliziranih ploča bile su više za 1 DM,

Velika Britanija je i dalje ostala najveći uvoznik u Evropi, ali je uvoz pokazivao tendencu pada zbog povećanja domaće proizvodnje, odnosno puštanja u pogon novih kapaciteta.

I pored relativno povoljnog razvoja i izvesnog povišenja cena, proizvođači nisu mogli da budu zadovoljni. Višak kapaciteta je i dalje prisutan u Evropi, a zbog toga prisutna je i oštra konkurencija. Komisija EEZ-e zajednice je preduzimala antidampinške mere protiv uvoza iz nekih zemalja. Antidampinške mere bile su preduzete i protiv izvoznika ploča vlaknata iz Argentine, Jugoslavije (3 izvoznika) i Švajcarske. Postupak je počeo 5. februara 1985. g. Naime, cene ploča uvezenih iz ovih zemalja bile su za 3—88 odsto niže od cena ploča domaćih proizvođača. Komisija EEZ-e je obavezala ove izvoznike da povise cene. Pošto je to učinjeno, postupak je obustavljen 12. juna 1986. g.

Tržište panelploča bilo je bolje nego u istom periodu 1985. g. Francuzima i Fincima je uspelo da povise cene za 8 odsto, a cene nemačkih ploča, posle ispadanja iz proizvodnje jedne fabrike, povišene su sa 15 na 17 DM za m², ploče od 19 mm.

3. Celuloza i papir

3.1. Celuloza

Pred kraj 1985. g. cene su pale na nizak nivo. Cena od 390 dolara, CIF, za tonu dugovlaknaste sulfatne beljene celuloze postala je nepodnošljiva čak i za proizvođače u Skandinaviji. Zalihe su bile visoke, jer su sve fabrike početkom IV kvartala radile punim kapacitetom. U sistemu NOSCAN, kapaciteti fabrika celuloze bili su u proseku korišteni sa 91 odsto.

Zalihe kod potrošača nisu velike, mada nije bilo jasno kolike su bile. Jedino je tržište pahuljičaste celuloze bilo stabilno, a cene su bile porasle za 30—40 dolara po toni i iznosile su 500 dolara, CIF. Krajem godine cene celuloze bile su sledeće za tonu; CIF: beljena dugovlaknasta sulfatna 390, iz južne borovine 350—370, beljena brezova sulfatna 330—350 dolara.

U vreme zimskih praznika dobar deo fabrika je obustavio proizvodnju. Na taj način je jedan deo celuloze bio izuzet s tržišta. Pad kursa dolara doveo je u nezgodnu situaciju mnoge fabrike celuloze osim velikih skandinavskih. Početkom I kvartala, i pored pada kursa dolara, cene celuloze nisu povišavane jer su Skandinavci celulozu prodavali u DM ili drugim evropskim valutama. No 10. februara Skandinavci su objavili nove cene sa stupanjem na snagu 1. aprila. Bazna cena za beljenu dugovlaknatu celulozu iznosila je 460 dolara za tonu. To povišenje izgleda dramatično, ali to nije bilo tako zbog znatnog pada kursa dolara. Povišenje cena u DM nije bilo veliko. Npr. cene beljene dugovlaknaste sulfatne celuloze povišene su na 1050—1080, beljene brezove sulfatne 985.

Nove cene lišćarske celuloze bile su promenjene već od marta. No to nije bio slučaj i s dugovlaknastom celulozom, jer su zalihe NORSCAN-a ostale nepromenjene visoke. Cena od 450 dolara za dugovlaknatu beljenu sulfatnu celulozu potpuno je zadovoljavala Amerikance i omogućavala im izvestan cash flow za nove investicije.

Konačno početkom II kvartala skandinavske cene dugovlaknaste sulfatne celuloze iznosile su (u zagradi su stare cene) 450 dolara (415), 1080 DM (1050), 325 funti (290), 22.000 bfr. (21500), 1220 hfl (1180), 3300 fr. franaka (3000), brezove sulfatne 985 DM (925), 295 funti (290), 20100 (19.000), 1100 hfl. (1040), fr. franaka 3100 (2900).

U aprilu su u svim zemljama fabrike radile punim kapacitetom, a potražnja je bila veća od ponude. Cene nisu menjane. Kanađani su i dalje prodavali beljenu sulfatnu celulozu po 450 dolara za tonu, CIF.

Već u maju se počelo govoriti o novim cenama za III kvartal. Krajem juna te su cene i objavljene. One su iznosile za tonu, CIF: dugovlaknasta beljena sulfatna 1100 DM, polubeljena sulfitna 1050—1060, brezova beljena sulfatna 1025 DM. Odgovarajuće cene za dugovlaknatu beljenu sulfatnu iznosile su: 325 funti, 3575 fr. franaka, i 730.000 lira.

Povišene su i cene u Severnoj Americi i to: dugovlaknaste beljene, sulfatne 480, iz južne borovine 455—460, mešanih lišćara 445, pahuljičaste celuloze 555—560 dolara, za tonu, CIF. Cene nebeljene celuloze su bile vrlo različite i kretale su se od 360—400 dolara za tonu, CIF.

U Kanadi drvenjača je prodavana po 240—250 dolara, a beljena 75—80 GE po 320—330 dolara za tonu, CIF.

Pred kraj polugođa zalihe su se smenjivale a industrija celuloze je radila maksimalnim kapacitetom. U toku II kvartala dolazilo je do povremene nestašice celuloze lišćara. Cene eukaliptusove celuloze su skoro izjednačene s cenama brezove celuloze. U stva-

ri ona je u maju iznosila 965 DM, CIF. Namera izvoznika eukaliptusove celuloze je bila da se cene povise na 1000 DM, ali im to do kraja polugoda nije uspelo.

Zalihe NORSCAN-a su krajem juna iznosili 960.000 tona, prema 1170.000 tona krajem maja. Zalihe viskozne celuloze iznosile su 181.000 tona, prema 200.000 tona krajem maja.

3.2. Papir

U toku I kvartala došlo je do daljeg rasta u industriji papira. Izuzetak su bile samo neke vrste. Rast su i cene. U aprilu i maju rast cena je bio usporen. Potražnja je bila nešto veća nego u I polugodu 1985. g., ali su povećani i kapaciteti.

Krajem juna i u julu tržište kraftlajnera je pokazivalo dalje učvršćenje. U SAD-a su cene u julu porasle za daljih 30 dolara i iznosile su 350 dolara za kratku tonu. Rast cena kraftlajnera, dobrim delom zbog pada kursa dolara, proširio se na ceo svet. Izvozne cene i u Severnoj Americi i Evropi iznosile su 405 dolara, CIF ili 1025 DM u Skandinaviji i SR Nemačkoj.

Paradoksalna je činjenica da su cene testlajnera u julu u SR Nemačkoj pale na 680—700 DM kao posledica kolapsa na tržištu starog papira, a delimično snižavanja troškova energije. To bi moglo suziti tržište kraftlajnera. Tržište u Velikoj Britaniji je bilo slabije nego većina tržišta u kontinentalnoj Evropi. Testlajner je uvožen iz Severne Amerike i SR Nemačke.

Očekuje se da će se i u jesen cene kraftlajnera zadržati na nivou od 45 dolara a da će cene testlajnera porasti, npr., u Velikoj Britaniji za 10—15 funti po tonu.

Cene novinskog papira ostale su uglavnom nepromenjene u toku I polugoda jer se one ugovaraju jedanaest godišnje.

Snabdevači u Velikoj Britaniji i domaći proizvođači su najavili rast cena za 20 funti za tonu za IV kvartal. No u trgovini novinskog papira je prošireno davanje raznih rabata, što znači da će i dalje biti prodaja po cenama ispod liste. Cene u SR Nemačkoj će za papir od 48,8 gr./m² iznositi 1250—1350 DM, što odgovara novoj britanskoj ceni od 365 funti. Cene papira od 40 gr. iznosiće 445 a papira od 45 gr. 396 funti za tonu.

I cene ostalih vrsta papira bile su nemirne. Tako su krajem juna cene bezdrvnog grafičkog papira u rolnama u SR Nemačkoj iznosile za papir od 60 gr. 1920—1950 DM za tonu. Cene offset papira u rolnama iznosile su 710 dolara za kratku tonu a u formatima, papir od 50 lb, 818 dolara za kratku tonu.

Cene premaznog papira, bezdrvnog, iznosile su 2400 DM za tonu. Cene flutinga u SR Nemačkoj su iznosile 920 DM za tonu.

U oktobru se očekuje rast cena svih vrsta papira i kartona. Cene novinskog papira se neće menjati.

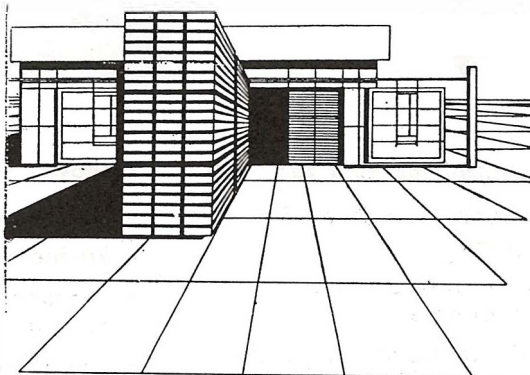


61310 RIBNICA — YUGOSLAVIA

OOUR »ZPO«

Proizvodnja zračne i procesne opreme RIBNICA NA DOLENJSKEM

**PROIZVODNJA KONVENCIONALNIH,
VAKUUMSKIH I FURNIRSKIH SUŠIO-
NICA**



TELEFONI — TELEKSI:

Zajedničke službe:

generalni direktor	: 061-861146
nabava	: 861189
komercijala	: 861132

OOUR »ZPO«:

direktor OOUR	: 861653
teh. rukovodilac	: 861323

Prodaja »ZPO«:

referenti	: 322241
-----------	----------

Projektivna »ZPO«:

odgovorni projektant	: 861611
----------------------	----------

Telex zajedničke službe i OOUR »ZPO«:
31842 YU RICO

Telex prodaje »ZPO«: 31283 YU COMERC